

WYSOKI PRZEDSTAWICIEL UNII
DO SPRAW ZAGRANICZNYCH I
POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA

Bruksela, dnia 13.6.2018r.
JOIN(2018) 17 final

WSPÓLNY KOMUNIKAT DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**Elementy strategii UE na rzecz zwalczania nielegalnej broni palnej, broni strzeleckiej
i lekkiej oraz amunicji do tych rodzajów broni
„Zabezpieczenie broni, ochrona obywateli”**

1. WPROWADZENIE

Nielegalna broń palna oraz broń strzelecka i lekka (BSiL) jest nadal źródłem niestabilności i przemocy w Unii Europejskiej, jej bezpośrednim sąsiedztwie, a także innych częściach świata. Podsyca światowy terroryzm i konflikty, utrudniając unijne wysiłki w zakresie zarządzania kryzysowego, jak również działania humanitarne i stabilizacyjne w regionach sąsiadujących z UE i w Afryce. Obecność nielegalnej broni palnej w UE ma wyraźny wpływ na bezpieczeństwo wewnętrzne, przyczynia się bowiem do rozwoju przestępczości zorganizowanej i zapewnia terrorystom środki do przeprowadzenia ataków na terenie Europy.

W sprawozdaniu Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych z 2016 r. w sprawie nielegalnego handlu bronią strzelecką i lekką we wszystkich jego aspektach¹ stwierdzono, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat liczba wojen domowych na świecie się potroiła. Konflikty zbrojne, często napędzane za sprawą rozprzestrzeniania nielegalnej BSiL, są jednym z głównych powodów, dla których 800 mln ludzi nie ma wystarczającej ilości pożywienia.

Nielegalna broń palna ułatwia handel narkotykami i ludźmi, umożliwiając zastraszenie i wymuszanie, napędza konflikty o wpływy między gangami miejskimi i wzmacnia terrorystów. Ataki terrorystyczne w Europie ukazały związek między przestępczością zorganizowaną a terroryzmem, zwłaszcza w zakresie nielegalnego handlu bronią palną, wyraźnie wskazują też na wielowymiarowy charakter zagrożenia związanego z różnymi obszarami przestępczości. W przeprowadzonej w 2017 r. przez Europol ocenie zagrożenia poważną i zorganizowaną przestępczością (SOCTA)² wskazano, że niedawne ataki terrorystyczne w UE i poza nią, przeprowadzane przez dżihadystów wykorzystujących broń palną z nielegalnych źródeł, dobitnie świadczą o śmiertelnych skutkach nielegalnego handlu bronią.

W 2005 r. Rada Europejska przyjęła strategię UE w zakresie zwalczania nielegalnego gromadzenia broni strzeleckiej i lekkiej i amunicji do tych rodzajów broni oraz handlu nimi³, aby wesprzeć Program działania ONZ na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką, zwalczania i eliminowania go we wszystkich aspektach, przyjęty w dniu 20 lipca 2001 r.⁴ W Europejskiej agendzie bezpieczeństwa⁵ z 2015 r. Komisja uznała nielegalny handel bronią palną za jeden z priorytetów w ramach nadrzędnego celu, jakim jest udaremnienie działalności terrorystycznej i poważnej zorganizowanej działalności przestępczej. W następstwie wspomnianej agendy opracowano plan działania UE przeciwko nielegalnemu handlowi bronią palną i materiałami wybuchowymi oraz ich wykorzystywaniu do celów niezgodnych z prawem⁶ oraz przegląd unijnych ram prawnych dotyczących legalnego pozyskiwania i posiadania broni palnej⁷.

¹ <https://s3.amazonaws.com/unoda-web/wp-content/uploads/2016/10/english.pdf>

² <https://www.europol.europa.eu/socta/2017/>

³ Dokument Rady 5319/06

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?!=PL&f=ST%205319%202006%20INIT>.

⁴ A/CONF.192/15.

⁵ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady „Europejska agenda bezpieczeństwa” (COM(2015) 185 final z 28.4.2015).

⁶ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady „Wdrażanie Europejskiej agendy bezpieczeństwa: Plan działania UE przeciwko nielegalnemu handlowi bronią palną i materiałami wybuchowymi oraz ich wykorzystywaniu do celów niezgodnych z prawem” (COM(2015) 624 final z 2.12.2015).

⁷ Dyrektywa 91/477/EWG w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni (Dz.U. L 256 z 13.9.1991, s. 51) oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 258/2012 z dnia 14 marca 2012 r.

Aby zintensyfikować działania na szczeblu międzynarodowym mające na celu zapobieganie nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką, a także zwalczanie i eliminowanie tego handlu we wszystkich aspektach, w niniejszym wspólnym komunikacie Komisji i Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa przedstawiono elementy zaktualizowanej strategii dotyczącej BSiL, z uwzględnieniem zmieniającej się sytuacji w zakresie bezpieczeństwa, głównych wytycznych globalnej strategii UE z 2016 r.⁸, zmian w zakresie kontroli broni konwencjonalnej (takich jak wejście w życie w grudniu 2014 r. Traktatu o handlu bronią)⁹ oraz działań podejmowanych w ramach wdrażania przez UE Europejskiej agendy bezpieczeństwa z 2015 r. z myślą o poczynieniu postępów w kierunku rzeczywistej i skutecznej unii bezpieczeństwa.

Celem zaktualizowanej strategii jest ukierunkowanie zintegrowanych, zbiorowych i skoordynowanych działań na szczeblu europejskim mających zapobiegać nabywaniu nielegalnej BSiL i amunicji do tych rodzajów broni przez terrorystów, przestępców i inne nieupoważnione podmioty oraz ograniczać możliwości takiego nabywania. Jej celem jest również promowanie rozliczalności i odpowiedzialności w zakresie legalnego handlu bronią.

Handel bronią palną do użytku cywilnego regulowany jest na szczeblu UE¹⁰, natomiast stanowiska państw członkowskich dotyczące wywozu BSiL, traktowanej jako materiały wojenne, dostosowuje się w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB)¹¹. Kiedy jednak broń palna trafi do nielegalnego obiegu, prawne rozróżnienie między bronią palną do użytku cywilnego i bronią klasy wojskowej przestaje mieć znaczenie. Aby zaradzić temu zagrożeniu w kompleksowy sposób, w niniejszym komunikacie uwzględniono zarówno broń palną do użytku cywilnego, jak broń palną klasy wojskowej.

Broń wojskowa odgrywa niezbędną rolę w zachowaniu bezpieczeństwa, wolności i pokoju, pod warunkiem że używa się jej zgodnie z prawem międzynarodowym, w tym zgodnie z postanowieniami dotyczącymi praw człowieka i międzynarodowym prawem humanitarnym. Jednocześnie narzędzia wojny są z definicji zdolne do spowodowania śmierci lub zniszczenia. Ten ambiwalentny charakter broni oznacza, że rządy, które ją kontrolują, muszą zapewnić, by handel nią odbywał się w odpowiedzialny i rozliczalny sposób, a także zapobiegać jej przenikaniu do nielegalnego obrotu, tak aby nie dostała się ona w ręce terrorystów, przestępców i innych nieupoważnionych użytkowników z naruszeniem embarga na broń i umów z użytkownikami końcowymi.

Na potrzeby niniejszego komunikatu termin „BSiL”¹² stosuje się, gdy mowa o broni klasy

wdrażające art. 10 Protokołu Narodów Zjednoczonych przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu i obrotowi bronią palną, jej częściami i komponentami oraz amunicją, uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej (protokół NZ w sprawie broni palnej), oraz ustanawiające zezwolenia na wywóz i środki dotyczące przywozu i tranzytu dla broni palnej, jej części i komponentów oraz amunicji (Dz.U. L 94 z 30.3.2012, s. 1).

⁸ <https://europa.eu/globalstrategy/en/global-strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

⁹ http://treaties.un.org/doc/Treaties/2013/04/20130410%2012-01%20PM/Ch_XXVI_08.pdf#page=21

¹⁰ Zob. przypis 7.

¹¹ Wspólne stanowisko 2008/944/WPZiB z dnia 8 grudnia 2008 r. określające wspólne zasady kontroli wywozu technologii wojskowych i sprzętu wojskowego. Transfer technologii wojskowych i sprzętu wojskowego wewnątrz UE podlega dyrektywie 2009/43/WE.

¹² Broń strzelecka i lekka (BSiL) oraz amunicja do tych rodzajów broni to broń klasy wojskowej. Obejmuje ona:

wojskowej, natomiast termin „broń palna”¹³ stosuje się w celu uwzględnienia również broni palnej do użytku cywilnego.

-
- a) broń strzelecką; karabiny automatyczne; karabiny i karabinki półautomatyczne klasy wojskowej; rewolwery i pistolety samopowtarzalne klasy wojskowej; lekkie karabiny maszynowe; pistolety maszynowe, w tym pistolety samoczynno-samopowtarzalne;
 - b) broń lekką; wielkokalibrowe karabiny maszynowe; armaty, haubice i moździerze o kalibrze mniejszym niż 100 mm; granatniki; działa bezodrzutowe; rakiety odpalane z ramienia oraz inne systemy przeciwpancerne i przeciwlotnicze zdolne do wystrzeliwania pocisków, w tym przenośne przeciwlotnicze zestawy raketowe (MANPADS), pod warunkiem, że wszystkie one mają charakter broni przenośnej transportowanej przez jedną osobę lub przez grupę osób;
 - c) części do BSiL;
 - d) osprzęt do BSiL (taki jak noktowizory, tłumiki itp.); a także
 - e) amunicję do BSiL.

Niniejsza definicja nie przesądza o jakichkolwiek definicjach BSiL uzgodnionych w przyszłości na szczeblu międzynarodowym.

¹³ Określenie „broń palna” ma szerszy zakres i obejmuje zarówno broń palną do użytku cywilnego, jak i broń palną klasy wojskowej. W protokole ONZ o handlu bronią broń palna została zdefiniowana jako każda przenośna broń lufowa, która miota, jest przeznaczona do miotania lub może zostać przerobiona tak, aby miotała śrut, kulę lub pocisk w wyniku działania materiału wybuchowego, z wyłączeniem zabytkowej broni palnej i jej replik. Należy zauważyć, że niektóre rodzaje broni lekkiej, takie jak wyrzutnie rakiet, nie są bronią palną. Dlatego też termin „broń palna” nie obejmuje całej BSiL.

2. ZWALCZANIE NIELEGALNEJ BRONI PALNEJ I BSiL: CELE I DZIAŁANIA

Skuteczne zwalczanie nielegalnego wytwarzania broni palnej/BSiL i amunicji do tych rodzajów broni oraz przeciwdziałanie ich przenikaniu, handlowi nimi oraz ich przemytowi wymaga ustanowienia, wdrożenia i egzekwowania odpowiednich norm i zasad. Powinny temu również towarzyszyć odpowiednie działania komunikacyjne na szczeblu agencji rządowych oraz podmiotów krajowych, regionalnych i globalnych. Wymaga to podjęcia działań na wszystkich etapach cyklu życia broni palnej/BSiL i amunicji, takich jak: wytwarzanie, wywóz, składowanie i unieszkodliwianie.

Zgodnie z globalną strategią na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej oraz jej zasadami¹⁴, jak również Europejską agendą bezpieczeństwa, UE stara się zapewnić swoim obywatelom pokojowe i bezpieczne warunki, chronić je oraz wspierać bezpieczeństwo i rozwój w swoim sąsiedztwie i na całym świecie. W związku z tym niniejsza strategia opiera się na następujących zasadach:

- jedność – przyjęcie wspólnego podejścia w różnych obszarach polityki zewnętrznej, skoordynowanego między państwami członkowskimi i UE oraz między politykami wewnętrznymi i zewnętrznymi;
- promowanie współpracy i partnerstwa na wszystkich szczeblach;
- przyjęcie odpowiedzialności w odniesieniu do regionów priorytetowych, zwłaszcza tych, które mogą stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa UE i które najprawdopodobniej osiągną korzyści w wyniku działań UE;
- promowanie globalnego systemu współpracy, opartego na określonych zasadach, w którym główną rolę odgrywa ONZ a naczelną zasadę stanowi multilateralizm, mającego za podstawę przestrzeganie prawa międzynarodowego, w tym praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego, w celu stworzenia pokojowego i zrównoważonego świata; jak również
- uwzględnianie aspektów płci i różnorodności w projektach i działaniach związanych z kontrolą BSiL.

2.1 Wzmocnienie ram normatywnych na potrzeby ograniczenia nielegalnej broni palnej i BSiL

2.1.1. Program działania ONZ w zakresie BSiL oraz międzynarodowy instrument umożliwiający śledzenie

Program działania ONZ na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką, zwalczania i eliminowania go we wszystkich aspektach (program działania ONZ)¹⁵ – stanowiący jedyne takie powszechne ramy – nadal zapewnia kompleksowe narzędzie na potrzeby radzenia sobie z zagrożeniem stwarzanym przez nielegalną BSiL. Międzynarodowy instrument umożliwiający śledzenie¹⁶ jest politycznie wiążącym instrumentem określającym wymogi i wytyczającym globalną normę w zakresie znakowania, rejestracji i śledzenia BSiL. Głównym celem zmienionej strategii UE pozostaje pełne i skuteczne wdrożenie programu

¹⁴ https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/pages/files/eugs_review_web_13.pdf

¹⁵ [http://www.un.org/events/smallarms2006/pdf/192.15%20\(E\).pdf](http://www.un.org/events/smallarms2006/pdf/192.15%20(E).pdf)

¹⁶ <http://www.poa-iss.org/InternationalTracing/InternationalTracing.aspx>

działania ONZ oraz międzynarodowego instrumentu umożliwiającego śledzenie BSiL na poziomie krajowym, regionalnym i globalnym. W związku z tym w niniejszym komunikacie przedstawiono środki służące poprawie wdrażania programu działania ONZ na szczeblu krajowym i regionalnym w UE. Zaproponowano również współpracę i pomoc w innych regionach świata i na szczeblu globalnym.

Działanie:

- UE będzie nadal wspierać współpracę i pomoc na rzecz realizacji wspomnianego programu (ze szczególnym uwzględnieniem współpracy regionalnej), uczestniczyć w działaniach koordynacyjnych z innymi darczyńcami oraz wspierać te działania. Wsparcie to będzie obejmować: gromadzenie i niszczenie nadwyżek BSiL i amunicji, bezpieczeństwo fizyczne i zarządzanie zapasami BSiL i amunicji, rozwój potencjału w zakresie znakowania, śledzenia oraz rejestracji broni, rozwój zdolności w zakresie kontroli wywozu broni, rozwój zdolności w zakresie zwalczania nielegalnego handlu, wspieranie monitorowania embarga na broń oraz śledzenia broni przekierowanej do nielegalnego obrotu.

Dalsze działania:

- W ramach programu działania ONZ nowe projekty będą uwzględniały przeprowadzoną przez Wysokiego Przedstawiciela analizę i kompleksową ocenę wpływu i skuteczności projektów w zakresie kontroli BSiL realizowanych w latach 2005–2017 w ramach strategii dotyczącej BSiL z 2005 r..

2.1.2 Traktat o handlu bronią

Traktat o handlu bronią¹⁷ ustanawia najwyższe możliwe normy międzynarodowe regulujące lub usprawniające regulację międzynarodowego handlu bronią konwencjonalną (w tym BSiL), a jego celem jest zapobieganie nielegalnemu handlowi bronią konwencjonalną i wyeliminowanie takiego handlu oraz zapobieganie przenikaniu broni do nielegalnego obrotu.

Działanie:

- Zachęca się Radę do dalszego wspierania upowszechniania i wdrażania Traktatu o handlu bronią.

2.1.3 Protokół ONZ o handlu bronią

Celem protokołu ONZ o handlu bronią¹⁸ jest ułatwienie i zacieśnianie współpracy na rzecz zapobiegania wytwarzaniu nielegalnej broni palnej oraz handlowi taką bronią, zwalczania tych zjawisk oraz ich eliminacji. Komisja wynegocjowała i podpisała wspomniany protokół w imieniu UE w 2002 r. W 2014 r., po przyjęciu surowszych przepisów dotyczących

¹⁷ <https://www.un.org/disarmament/att/>

¹⁸ Protokół przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu i obrotowi bronią palną, jej częściami i komponentami oraz amunicją, uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, <http://www.unodc.org/unodc/en/firearms-protocol/the-firearms-protocol.html>

transferu broni palnej do użytku cywilnego zarówno w Unii, jak i poza nią, UE mogła go ratyfikować¹⁹.

Działanie:

- UE będzie w dalszym ciągu wspierać wdrażanie protokołu ONZ o handlu bronią i mechanizmu jego przeglądu, jak również zwiększać zdolności krajów i podregionów partnerskich w zakresie wdrażania skutecznej kontroli broni palnej zgodnie z tym protokołem. W szczególności Komisja wzywa państwa członkowskie do pełnego wdrożenia jej zalecenia z dnia 17 kwietnia 2018 r. w sprawie natychmiastowych środków w celu poprawy bezpieczeństwa wywozu, przywozu i tranzytu broni palnej, jej części i istotnych komponentów oraz amunicji²⁰.

2.1.4 Uzgodnione w ramach ONZ cele zrównoważonego rozwoju

Nielegalne i niekontrolowane rozpowszechnianie BSiL grozi podsycaaniem i przedłużaniem konfliktów zbrojnych i przemocy zbrojnej, co ma negatywny wpływ na dobre sprawowanie władzy, porządek publiczny, dostęp do edukacji, opiekę zdrowotną, wymiar sprawiedliwości i inne prawa obywatelskie. Nie ulega wątpliwości, że przemoc zbrojna i konflikty hamują rozwój²¹ państwa zobowiązały się, że do 2030 r. znacznie ograniczą nielegalne przepływy finansowe i przepływy broni oraz przyspieszą odzyskiwanie i zwrot nielegalnie przejętych aktywów, a także że będą zwalczać wszelkie formy przestępczości zorganizowanej. W związku z tym celem niniejszej strategii powinno być złagodzenie negatywnego wpływu nielegalnego handlu BSiL i amunicją do niej na zrównoważony rozwój oraz zapobieganie jego skutkom.

Działanie:

- UE będzie się przyczyniać do realizacji celów zrównoważonego rozwoju ONZ, w tym celu 16.4 (znaczące ograniczenie nielegalnych przepływów broni do 2030 r.), pomagając państwom i regionom w formułowaniu i wdrażaniu wskaźników krajowych i regionalnych.

2.1.5 Bardziej rygorystyczne normy UE

UE posiada już normy w tym zakresie, zachęca się jednak Radę do rozważenia nowej decyzji dotyczącej poprawy dokumentacji dotyczącej końcowego przeznaczenia w ramach kontroli wywozu BSiL oraz wymiany informacji na temat przenikania BSiL, w tym usprawnienia możliwości śledzenia BSiL. UE będzie również w dalszym ciągu uwzględniać standardową klauzulę o kontroli BSiL w umowach o partnerstwie i handlu zawieranych z innymi państwami. Klauzula ta mogłaby zostać dostosowana do nowej strategii.

Działanie:

- UE będzie nadal wprowadzać standardową klauzulę dotyczącą kontroli BSiL w umowach o partnerstwie i handlu zawieranych z innymi państwami.

¹⁹ Dz.U. L 89 z 25.3.2014, s. 7.

²⁰ COM(2018) 2197 final.

²¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

Dalsze działania:

- Zachęca się Radę do rozważenia decyzji w sprawie znakowania wszelkiej BSiL w celu zwiększenia możliwości śledzenia takiej broni.
- Zgodnie z wymogami dyrektywy 91/477/EWG²² Komisja przyjmie akt delegowany w sprawie wymiany, drogą elektroniczną, informacji o zezwoleniach na przekazanie broni palnej do użytku cywilnego do innego państwa członkowskiego oraz stworzy elektroniczny system, w ramach którego państwa członkowskie będą mogły wymieniać takie informacje.

2.2 Wdrażanie norm na różnych etapach cyklu życia broni palnej/BSiL

2.2.1 Kontrola wytwarzania broni palnej i BSiL

W UE wytwarzanie broni palnej i BSiL, a także części, akcesoriów i amunicji do tych rodzajów broni jest dobrze uregulowane, a przepisy regulujące przechowywanie BSiL i amunicji do tych rodzajów broni zaprojektowano w taki sposób, aby zminimalizować ryzyko ich przenikania do nielegalnego obrotu.

Zmiany w konstrukcji broni palnej i BSiL, takie jak coraz powszechniejsze wykorzystanie polimerowych szkieletów i konstrukcji modułowej, grożą osłabieniem międzynarodowego instrumentu umożliwiającego śledzenie, który wyznacza globalną normę w zakresie znakowania BSiL. W związku z tym należy podjąć działania w celu modernizacji tego instrumentu.

UE promuje i wspiera badania i rozwój w zakresie technologii i cech konstrukcyjnych, które mają na celu ograniczenie ryzyka przenikania broni palnej i BSiL oraz amunicji, jak również nielegalnego wykorzystywania broni i amunicji oraz nielegalnego handlu nimi. Propaguje też stosowanie nowych technologii w celu zapewnienia skuteczniejszych sposobów zarządzania zapasami BSiL, kontroli wykorzystywania broni, jej znakowania, identyfikowania, rejestracji i śledzenia.

Działania:

- UE będzie się nadal zajmować kwestią nielegalnego wytwarzania broni palnej i amunicji. Metody nielegalnego wytwarzania ulegają ciągłym zmianom i mogą być usprawnione dzięki użyciu części drukowanych w technologii 3D. Obejmują one nielegalne przywrócenie do użytku broni, którą pozbawiono cech użytkowych, produkcję rzemieślniczą i nielegalne przerabianie broni alarmowej i sygnalizacyjnej na amunicję ślepą lub broni typu flobert, nielegalne przerabianie amunicji i nielegalne użycie systemów przeładowania. Komisja będzie uważnie monitorować wdrażanie w przyszłości aktu wykonawczego określającego specyfikacje techniczne dla broni alarmowej i sygnalizacyjnej do celów stosowania dyrektywy 91/477/EWG w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni²³.
- Jako że znakowanie i rygorystyczna rejestracja broni są niezbędne do skutecznego jej

²² Art. 13 ust. 5 dyrektywy 91/477 wymaga przyjęcia tego aktu wykonawczego do dnia 14 września 2018 r.

²³ Do dnia 14 września 2018 r. należy przyjąć art. 10 ust. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/853 z dnia 17 maja 2017 r. zmieniającej dyrektywę Rady 91/477/EWG w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni (Dz.U. L 137 z 24.5.2017, s. 22).

śledzenia, UE będzie nadal wspierać pełne wdrożenie międzynarodowego instrumentu umożliwiającego śledzenie.

Dalsze działania:

- Na poziomie globalnym, aby utrzymać i zwiększyć skuteczność międzynarodowego instrumentu umożliwiającego śledzenie, UE i jej państwa członkowskie zaproponują rozważenie wprowadzenia załącznika do tego instrumentu w związku z zmianami w konstrukcji BSiL takimi jak wykorzystanie konstrukcji modułowej i polimerowych szkieletów.
- UE wykorzysta odpowiednie instrumenty, aby wesprzeć badania i rozwój w dziedzinie rzetelnej i niedrogiej technologii w celu zabezpieczenia BSiL i amunicji do tych rodzajów broni oraz ograniczenia ryzyka przenikania broni do nielegalnego obrotu.

2.2.2 Kontrola wywozu BSiL i amunicji do tych rodzajów broni

UE i jej państwa członkowskie wspierają wdrażanie i upowszechnianie Traktatu o handlu bronią. Opierając się na dotychczasowych doświadczeniach związanych z wdrażaniem Traktatu o handlu bronią, UE przeciwdziała przenikaniu broni do nielegalnego obrotu dzięki wspieraniu zdolności w zakresie wykrywania punktów przenikania za pomocą śledzenia broni, lepszemu wykorzystywaniu systemów wymiany informacji oraz ograniczaniu w ramach kontroli wywozu broni ryzyka dalszego jej przenikania poprzez odcięcie od dostaw podmiotów, co do których wiadomo, że przekierowują broń do nielegalnego obiegu.

Źródłem przenikania BSiL na nielegalny rynek pozostaje nielegalne pośrednictwo. Jego międzynarodowy charakter wymaga współpracy międzynarodowej.

Działania:

- UE będzie w dalszym ciągu propagować odpowiedzialne i skuteczne kontrole wywozu broni w swoim sąsiedztwie, zgodnie ze wspólnym stanowiskiem 2008/944/WPZiB w odniesieniu do broni klasy wojskowej oraz rozporządzeniem (UE) nr 258/2012 w odniesieniu do broni palnej do użytku cywilnego.
- Wysoki Przedstawiciel i państwa członkowskie zapewnią prawidłowe i pełne wdrożenie wspólnego stanowiska 2003/468/WPZiB w sprawie pośrednictwa w handlu bronią.

Dalsze działania:

- Jak wskazano w sprawozdaniu przyjętym przez Komisję w dniu 12 grudnia 2017 r.²⁴, Komisja nadal monitoruje system UE i konieczność ewentualnych ulepszeń w kwestiach takich jak zezwolenia na wywóz oraz środki dotyczące przywozu i tranzytu w odniesieniu do broni palnej do użytku cywilnego, jej części, komponentów i amunicji.
- Zachęca się Radę do rozważenia decyzji w sprawie certyfikatów użytkownika końcowego w odniesieniu do wywozu BSiL, z uwzględnieniem prac OBWE w tym zakresie.
- W porozumieniu z państwami członkowskimi ESDZ zwiększy zdolność systemu internetowego COARM²⁵ w zakresie wymiany informacji istotnych dla oceny ryzyka

²⁴ COM(2017) 737 final z 12.12.2017.

²⁵ Platforma internetowa służąca do wymiany informacji między organami państw członkowskich odpowiedzialnymi za kontrolę wywozu ustanowiona w ramach Grupy Roboczej ds. Wywozu Broni

przenikania broni do nielegalnego obrotu, która to wymiana odbywa się między organami państw członkowskich odpowiedzialnymi za kontrolę wywozu w kontekście wydawania pozwoleń na wywóz. Uwzględni przy tym poziom bezpieczeństwa zarówno samego systemu, jak i przekazywanych informacji.

- Ze względu na ograniczony zakres zalecenia Komisji z dnia 17 kwietnia 2018 r.²⁶ w ocenie ryzyka przeprowadzanej przed wydaniem pozwolenia na wywóz w odniesieniu do BSiL i amunicji państwa członkowskie wezmą pod uwagę to, czy odbiorcy i pośrednicy nie brali udziału w przekierowywaniu broni do nielegalnego obiegu.
- Ze względu na ograniczony zakres zalecenia Komisji z dnia 17 kwietnia 2018 r. zachęca się państwa członkowskie do korzystania z systemu ECRIS (europejskiego systemu przekazywania informacji z rejestrów karnych) oraz planowanego systemu ECRIS-TCN (dotyczącego obywateli państw trzecich) w celu zapewnienia organom odpowiedzialnym za kontrolę wywozu dostępu do odpowiednich informacji na temat podmiotów i osób skazanych za nielegalny handel bronią, tak by mogły je wykorzystać na potrzeby oceny ryzyka w przypadku wniosków o wydanie pozwolenia dla technologii wojskowych i sprzętu wojskowego.

2.2.3 Bezpieczne zarządzanie zapasami BSiL i amunicji

Zarządzanie krajowymi zapasami broni strzeleckiej i amunicji w bezpieczny sposób ma zasadnicze znaczenie dla ograniczenia nielegalnego rozprzestrzeniania broni. Niski poziom bezpieczeństwa zapasów jest kluczowym czynnikiem pozwalającym na przenikanie broni i amunicji z rynku legalnego na rynki nielegalne. Bezpieczeństwo zapasów jest szczególnie narażone na ryzyko w państwach ogarniętych konfliktem siłowym lub państwach o słabych systemach sprawowania rządów.

Działania:

- UE i jej państwa członkowskie będą w dalszym ciągu pomagać innym krajom w poprawie zarządzania zapasami i ich bezpieczeństwa poprzez wzmocnienie krajowych ram prawnych i administracyjnych oraz instytucji, które regulują legalne dostawy i zarządzanie zapasami BSiL i amunicji na potrzeby sił obrony i bezpieczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii znakowania i rejestracji broni.
- UE będzie propagować i wdrażać normy i dobre praktyki w zakresie postępowania z bronią strzelecką (międzynarodowe standardy kontroli broni strzeleckiej – ISACS) i amunicją (międzynarodowe wytyczne techniczne dotyczące amunicji – IATG).

2.2.4 Odpowiedzialne unieszkodliwianie BSiL i amunicji do tych rodzajów broni

Gdy zapasy BSiL i amunicji przekraczają bezpośrednie i przewidywane potrzeby, tworzą się nadwyżki. Ponadto przejęta nielegalna broń oraz broń przekazana w wyniku dobrowolnej zbiórki czy też rozbrojenia, demobilizacji lub reintegracji często trafia do magazynów, powiększając zapasy. Jedynym sposobem wyeliminowania ryzyka przenikania tych

Konwencjonalnej (COARM) działającej przy Radzie. Grupa ta zajmuje się pracami związanymi z kontrolą wywozu broni konwencjonalnej. Na jej forum państwa członkowskie dzielą się informacjami o swojej polityce wywozu broni do państw spoza UE oraz o przypadkach odmowy wydania zezwoleń na wywóz do państw spoza UE.

²⁶

C(2018) 2197 final z 17.4.2018.

nadwyżek broni jest ich unieszkodliwienie w odpowiedzialny sposób, w miarę możliwości poprzez zniszczenie, ponieważ pozbawienie broni cech użytkowych, o ile nie zostanie przeprowadzone zgodnie z odpowiednimi normami, może być odwracalne. Przed zniszczeniem przejętej i zebranej broni palnej należy odnotować jej oznakowanie, aby umożliwić śledzenie lub zbadanie jej pochodzenia. Komisja przyjęła wspólne wytyczne dotyczące norm i technik pozbawiania broni cech użytkowych²⁷, które mogą skutecznie służyć jako globalny wzorzec pozbawienia broni palnej cech użytkowych w sposób trwały i bezpieczny.

Działania:

- UE i jej państwa członkowskie będą promować i wspierać odpowiedzialne unieszkodliwianie nadwyżek BSiL i amunicji oraz BSiL i amunicji zajętej lub uzyskanej w inny sposób, w miarę możliwości w drodze jej niszczenia.
- Aby zagwarantować, że broń palna pozbawiona cech użytkowych trwale nie nadaje się do użytku, Komisja, wraz z Wysokim Przedstawicielem i państwami członkowskimi, będzie promować za granicą unijne normy pozbawiania broni cech użytkowych, m.in. w drodze współpracy z państwami trzecimi.

2.2.5 Zagadnienia przekrojowe

UE i jej państwa członkowskie zobowiązały się do poprawy koordynacji swoich działań i inicjatyw w zakresie zwalczania nielegalnego handlu bronią, aby wykorzystać efekt synergii, zwiększyć interoperacyjność poszczególnych baz danych i innych systemów operacyjnych oraz zapobiec powielaniu wysiłków.

Poprawa wymiany informacji, badań, metod gromadzenia i analizy danych na temat różnych aspektów nielegalnego handlu bronią palną i przestępczości z użyciem broni ma zasadnicze znaczenie dla uzyskania rzetelnego obrazu sytuacji i nadążania za zmieniającymi się potrzebami w zakresie bezpieczeństwa. Należy poprawić wykorzystanie istniejących narzędzi oraz ocenić możliwości w zakresie synergii i interoperacyjności między istniejącymi unijnymi i międzynarodowymi bazami danych organów ścigania w celu monitorowania nielegalnego handlu BSiL, m.in. przez gromadzenie, analizowanie i udostępnianie odpowiednich informacji. Europol wraz z Europejską Agencją Straży Granicznej i Przybrzeżnej mogą odegrać pewną rolę w tej dziedzinie. Należy też zachęcać do dalszego korzystania z systemu iARMS.

Działania:

- UE będzie zachęcać do dalszego korzystania z systemu iARMS.
- Komisja będzie kontynuować współpracę z Europolem, Interpolem oraz państwami członkowskimi w celu wzmocnienia synergii i powiązań między Systemem Informacyjnym Schengen (SIS)²⁸ i systemem Interpolu do zarządzania rejestrowaniem

²⁷ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2018/337 z dnia 5 marca 2018 r. zmieniające rozporządzenie wykonawcze (UE) 2015/2403 ustanawiające wspólne wytyczne dotyczące norm i technik pozbawiania broni cech użytkowych w celu zagwarantowania, że broń pozbawiona cech użytkowych trwale nie nadaje się do użytku (Dz.U. L 333 z 19.12.2015, s. 62).

²⁸ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady „Sprawniejsze i bardziej inteligentne systemy informacyjne do celów zarządzania granicami i zapewnienia bezpieczeństwa” (COM(2016) 205 final z 6.4.2016).

i śledzeniem nielegalnej broni (iARMS)²⁹ w związku z realizacją działań przewidzianych w planie działania UE przeciwko nielegalnemu handlowi bronią palną i materiałami wybuchowymi oraz ich wykorzystywaniu do celów niezgodnych z prawem³⁰.

- Komisja będzie nadal wspierać badania i działania przeciwko nielegalnemu handlowi bronią palną i powiązanej przestępczości za pomocą dostępnych instrumentów finansowania³¹.

2.3 Zapewnienie przestrzegania prawa dzięki monitorowaniu i egzekwowaniu przepisów

Dzięki swojej działalności legislacyjnej i operacyjnej, m.in. unijnej współpracy policyjnej i celnej oraz źródłom finansowania, UE dysponuje wyjątkowymi możliwościami, by pomóc w zakłócaniu rynków przestępczych. Może je również zakłócać dzięki współpracy i kontaktom z innymi krajami i organizacjami międzynarodowymi w dziedzinie egzekwowania prawa³². Pewną rolę w tej dziedzinie mogą odegrać Europol i Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej.

Współpraca operacyjna jest jednym z filarów działania UE w ramach Europejskiej agendy bezpieczeństwa. Począwszy od okresu 2014–2017 wieloletni cykl polityki Europolu w zakresie poważnej i zorganizowanej przestępczości międzynarodowej uwzględnia walkę z nielegalnym handlem bronią palną wśród priorytetowych obszarów przestępczości, w których należy zacieśnić współpracę w zakresie egzekwowania prawa³³. W nowym cyklu tej polityki (2018–2021) utrzymano ten priorytet³⁴. W 2017 r. projekt Europolu dotyczący analizy broni i materiałów wybuchowych był znacznie większy niż w 2016 r. i mógł aktywnie wspierać działania dochodzeniowe.

Wymiana informacji wywiadowczych na temat nielegalnego handlu bronią palną i BSiL możliwa jest również za sprawą sprawozdań przygotowywanych przez Centrum Analiz Wywiadowczych UE (INTCEN).

Działania:

- Wnioskuje się, aby Centrum Analiz Wywiadowczych UE (INTCEN) sporządzało w razie potrzeby, we współpracy z Komisją, Europolem oraz Europejską Strażą Graniczną i Przybrzeżną, sprawozdania na temat nielegalnego handlu BSiL i amunicją.
- Agencja Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL) powinna

²⁹ <https://www.interpol.int/Crime-areas/Firearms-trafficking/INTERPOL-Ilicit-Arms-Records-and-tracing-Management-System-iARMS>

³⁰ Plan działania UE przeciwko nielegalnemu handlowi bronią palną i materiałami wybuchowymi oraz ich wykorzystywaniu do celów niezgodnych z prawem (COM(2015) 624 final z 2.12.2015).

³¹ https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/security-and-safeguarding-liberties/internal-security-fund-police_en

³² Do celów niniejszej strategii termin „egzekwowanie prawa” odnosi się do działalności policji, straży granicznej i przybrzeżnej oraz służb celnych.

³³ Konkluzje Rady w sprawie opracowania i realizacji cyklu polityki unijnej dotyczącej poważnej i zorganizowanej przestępczości międzynarodowej (dok. 15358/10 COSI 69 ENFOPOL 298 CRIMORG 185 ENFOCUSTOM 94 z 10.6.2011).

³⁴ Konkluzje Rady w sprawie wdrożenia cyklu polityki unijnej dotyczącej poważnej i zorganizowanej przestępczości międzynarodowej (2014–2017) (dok. 12095/13 z 7.6.2013).

w dalszym ciągu organizować szkolenia dla funkcjonariuszy organów ścigania w zakresie handlu bronią palną i BSiL.

- UE usprawni współpracę transgraniczną między organami sądowymi a organami ścigania i będzie zachęcać właściwe organy państw członkowskich, w tym organy celne, do ustanowienia krajowych punktów kontaktowych ds. broni palnej, zapewnienia lepszych analiz wszystkich dostępnych informacji na temat nielegalnego handlu bronią palną oraz dopilnowania pełnego uczestnictwa w wymianie informacji z Europolem w dziedzinie nielegalnego handlu bronią palną.
- Wszystkie państwa członkowskie powinny uczestniczyć we współpracy w ramach cyklu polityki unijnej dotyczącej poważnej i zorganizowanej przestępczości międzynarodowej. Powinno to mieć również zastosowanie do informacji, które zostały zgromadzone i przekazane Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej w kontekście koordynowanych przez nią działań.

2.4 Współpraca i pomoc na arenie międzynarodowej

2.4.1 Na szczeblu międzynarodowym

Na szczeblu międzynarodowym UE wspiera skuteczną współpracę transgraniczną między organami sądowymi i organami ścigania w celu zapewnienia ich pełnego uczestnictwa w wymianie informacji z Europolem w obszarze nielegalnego handlu bronią palną. Stara się unikać powielania wysiłków, zapewniać koordynację z innymi inicjatywami dwustronnymi, regionalnymi i wielostronnymi oraz usprawniać współpracę w ramach dochodzeń dotyczących przestępczości transgranicznej. UE jest jednym z głównych podmiotów podejmujących współpracę w dziedzinie kontroli BSiL oraz udzielających w tym zakresie pomocy innym krajom i organizacjom regionalnym, za sprawą odpowiednich decyzji Rady. Udziela również ukierunkowanego wsparcia w ramach Instrumentu na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju³⁵ oraz innych instrumentów. UE wspiera wdrażanie programu działania ONZ na rzecz zwalczania nielegalnej BSiL, Traktatu o handlu bronią oraz protokołu ONZ o handlu bronią. Chociaż przemoc ze względu na płeć z użyciem broni palnej i BSiL stanowi naruszenie praw człowieka oraz międzynarodowego prawa humanitarnego, Traktat o handlu bronią zawiera odrębne postanowienia dotyczące zagrożeń związanych z użyciem broni palnej w tym kontekście. W rezolucjach Rady Bezpieczeństwa ONZ³⁶ wyraźnie zachęca się do wzmocnienia pozycji kobiet w ramach działań służących zapobieganiu nielegalnemu transferowi oraz destabilizującemu gromadzeniu i niewłaściwemu wykorzystywaniu BSiL oraz ich zwalczaniu i eliminowaniu.

Działania:

- UE będzie aktywnie uczestniczyć w globalnym programie Biura NZ ds. Narkotyków i Przestępczości (UNODC) w zakresie globalnego gromadzenia i analizy danych dotyczących nielegalnego handlu bronią palną oraz zwiększać zdolności krajów i podregionów partnerskich do wdrażania skutecznej kontroli broni palnej zgodnie z protokołem ONZ o handlu bronią.
- UE będzie nadal wspierać system Interpolu do zarządzania rejestrowaniem i śledzeniem

³⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 230/2014 z dnia 11 marca 2014 r.

³⁶ Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1325 z 2000 r. w sprawie kobiet, pokoju i bezpieczeństwa oraz kolejne rezolucje w tej sprawie, np. RB ONZ nr 2242 z 2015 r.

nielegalnej broni (iARMS).

- UE będzie wspierać współpracę i wymianę informacji, w szczególności wśród państw położonych wzdłuż dużych szlaków przemytu do i z UE.
- UE będzie współpracować ze Światową Organizacją Celną w celu wdrożenia swojej strategii dotyczącej BSiL.
- W ramach wdrażania strategii dotyczącej BSiL Wysoki Przedstawiciel dokona oceny i analizy wpływu i skuteczności wspieranych przez UE projektów w zakresie kontroli BSiL realizowanych w państwach trzecich w latach 2005–2018 w ramach wdrażania strategii dotyczącej BSiL z 2005 r.
- UE będzie systematycznie uwzględniać kwestie związane z pociągami w nowych projektach dotyczących zwalczania przemytu z użyciem broni i szerzej pojętej kontroli BSiL oraz rozpowszechniania dobrych praktyk w tym zakresie.
- UE będzie propagować i wdrażać normy i dobre praktyki w zakresie obchodzenia się z bronią strzelecką (ISACS).
- Państwa członkowskie usprawnią współpracę z Europą w zakresie nielegalnego handlu bronią palną i wykorzystywania broni palnej w państwach trzecich, będą również wspierać dalsze zaangażowanie organów krajowych we współpracę operacyjną, wymianę informacji oraz wspólne działania w zakresie egzekwowania prawa.

UE już teraz wspiera monitorowanie nielegalnych przepływów BSiL na obszarach dotkniętych konfliktami w celu określenia najskuteczniejszych sposobów zmniejszenia podaży takiej broni. Dane uzyskane w wyniku identyfikacji i śledzenia nielegalnej BSiL i amunicji pomagają usprawnić kontrolę wywozu broni dzięki m.in. lepszej ocenie ryzyka, bardziej rzetelnej certyfikacji użytkowników końcowych oraz skuteczniejszemu monitorowaniu końcowego przeznaczenia.

Działania:

- Zachęca się Radę do rozważenia sposobów poprawy monitorowania i egzekwowania embarga na broń nałożonych przez UE.
- Unia będzie wspierać prace zespołów ONZ, które monitorują embarga na broń, oraz rozważy – na potrzeby kontroli wywozu broni – możliwości poprawy dostępu do formułowanych przez nie wniosków dotyczących przenikania broni do nielegalnego obrotu oraz nielegalnej broni palnej i BSiL.
- Zachęca się Radę, by – w stosownych przypadkach, w ramach udzielonych mandatów, jak również z uwzględnieniem zaangażowania podmiotów miejscowych i dostępnych zasobów – wyznaczyła misjom i operacjom realizowanym w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO) odpowiednią rolę w podnoszeniu świadomości oraz organizacji szkoleń na temat kontroli wywozu BSiL, wspieraniu odpowiedniego zarządzania zapasami oraz monitorowaniu przemieszczania nielegalnej BSiL i amunicji (w tym ich przemytu przez granicę), w zależności od potrzeb. W stosownych przypadkach, działając zgodnie z instrukcjami państw członkowskich, misje i operacje w ramach WPBiO mogłyby również wspierać wysiłki w zakresie rejestracji, śledzenia i unieszkodliwiania zajętej BSiL. Rada mogłaby wyciągnąć wnioski z dotychczasowych doświadczeń zgromadzonych w ramach interwencji WPBiO, w przypadku których mandat obejmował zadania związane z BSiL (takich jak operacja EUFOR Althea

w Bośni i Hercegowinie).

- UE będzie w dalszym ciągu finansować wysiłki badawcze ukierunkowane na źródła nielegalnej BSiL w strefach konfliktów, takie jak projekt iTrace realizowany przez Conflict Armament Research. Będzie zachęcać do dalszych prac badawczych, analiz i studiów w tej dziedzinie w oparciu o istniejące zasoby, takie jak unijne konsorcjum ds. nieprolifracji i rozbrojenia.
- Na obszarach dotkniętych konfliktem UE będzie wspierać krajowe zdolności w zakresie śledzenia i ustalania pochodzenia nielegalnej BSiL i amunicji, opierając się m.in. na doświadczeniach zebranych w trakcie realizacji projektu iTrace.

2.4.2 Na szczeblu regionalnym

Na szczeblu regionalnym UE i jej państwa członkowskie wzmocnią zdolności w zakresie egzekwowania prawa, aby wykrywać i rozbijać siatki nielegalnego handlu bronią, zakazać tego procederu oraz zapobiegać sytuacjom, w których broń palna trafia w ręce terrorystów i przestępców za pośrednictwem nielegalnego rynku, m.in. poprzez blokowanie nielegalnego finansowania i transportu broni oraz wzmocnienie roli policji granicznej, organów celnych i portowych w walce z nielegalnym przepływem broni drogą morską. Ze względu na transgraniczny charakter nielegalnego handlu bronią szczególnie ważne jest zaangażowanie krajów sąsiadujących, nawet jeśli nie są one bezpośrednio dotknięte skutkami tego zjawiska.

UE będzie zachęcać do tworzenia powiązań między organami ścigania zajmującymi się przemytem i nielegalnym handlem bronią a organami odpowiedzialnymi za kontrolę wywozu, aby zapewnić odpowiednią wymianę informacji na temat głównych szlaków nielegalnego napływu broni do Europy i szybkie podjęcie działań zapobiegawczych lub naprawczych. Działania obejmą: wspieranie wymiany informacji, bezpośrednie kontakty między organami dochodzeniowymi, wspólnie planowane dochodzenia oraz szybkie wdrożenie wniosków o współpracę, wszystkie w wyznaczonych ramach prawnych. Szczególny nacisk zostanie położony na współpracę transgraniczną z krajami południowego i wschodniego sąsiedztwa.

Europol zwróci szczególną uwagę na wspieranie wysiłków podejmowanych przez policję i organy celne państw członkowskich, organy Unii, państwa trzecie i organizacje międzynarodowe w celu zapobiegania i zwalczania form przestępczości, które wchodzą w zakres jego mandatu i które są związane z nielegalnymi działaniami organizacji przestępczych oraz osób fizycznych będących w posiadaniu nielegalnej BSiL lub zamieszanych w nielegalny handel tego rodzaju bronią, z uwzględnieniem amunicji, części i komponentów do tego rodzaju broni.

UE pogłębi dialog i nasili współpracę z organizacjami regionalnymi zajmującymi się kontrolą BSiL, dostosowując swoje działania do regionalnych strategii i planów działania.

Balkany Zachodnie

Zgodnie z celami strategicznymi określonymi w komunikacie Komisji pt. „Wiarygodna perspektywa rozszerzenia dla Bałkanów Zachodnich oraz zwiększone zaangażowanie UE w tym regionie” (inicjatywa przewodnia nr 2; bezpieczeństwo i migracja)³⁷ UE będzie w dalszym ciągu wspierać Centrum Kontroli Broni Strzeleckiej i Lekkiej dla Europy

³⁷ COM(2018) 65 final z 6.2.2018, wraz z załącznikiem.

Wschodniej i Południowo-Wschodniej (SEESAC), podtrzymywać współpracę z odpowiednimi organizacjami regionalnymi w dziedzinie kontroli BSiL oraz uwzględniać inicjatywy regionalne, takie jak plan działania dotyczący nielegalnej BSiL na Bałkanach Zachodnich. Szerzej ujmując, UE będzie w dalszym ciągu inwestować w zapobieganie konfliktom regionalnym i ich rozwiązywanie za pomocą szerokiego wachlarza instrumentów i polityk. Niniejsza strategia skupia się na kontroli broni konwencjonalnej, która jest zasadniczym elementem szeroko zakrojonych strategii w zakresie zapobiegania konfliktom i walki z terroryzmem.

Chociaż w ostatnich latach poczyniono znaczne postępy, szczególnie w Europie Południowo-Wschodniej, skala gromadzenia BSiL i amunicji, nieodpowiednie warunki składowania, rozpowszechnione nielegalne posiadanie i luki we wdrażaniu nadal ograniczają skuteczność działań w zakresie kontroli broni palnej i BSiL w niektórych częściach Bałkanów Zachodnich. W celu skuteczniejszego zwalczania podaży nielegalnej broni palnej i dużych zapasów broni priorytetowo potraktowane zostanie niszczenie nadwyżek, dokumentowanie i śledzenie nielegalnej BSiL, wymiana informacji za pomocą europejskich, regionalnych i globalnych kanałów wymiany informacji (np. Europol, Interpol), jak również organizacja i przeprowadzanie wspólnych operacji.

Działania:

- Biorąc pod uwagę swoje wieloletnie wsparcie dla UNDP SEESAC, UE będzie wspierać wysiłki na rzecz zmniejszenia nadwyżek BSiL i amunicji, ograniczenia nielegalnego posiadania broni, zwalczania przenikania broni i nielegalnego handlu bronią, poprawy kontroli granic, usprawnienia znakowania, rejestracji i śledzenia BSiL, rozbudowy zdolności w zakresie unieszkodliwiania broni, zwiększania świadomości i wspierania zdolności w zakresie egzekwowania prawa. UE utrzyma również wsparcie dla krajowych systemów kontroli i uwzględni odpowiednie inicjatywy regionalne w zakresie zwalczania nielegalnej BSiL i amunicji do tych rodzajów broni, takie jak wspomniany wyżej plan działania.
- UE i jej państwa członkowskie zapewnią spójną współpracę między Unią a krajami Bałkanów Zachodnich dzięki wdrożeniu inicjatyw w zakresie zwalczania handlu bronią, jak przewidziano w cyklu polityki unijnej na lata 2018–2021 w zakresie poważnej i zorganizowanej przestępczości międzynarodowej (EMPACT broń palna)³⁸ oraz w planie działania UE i Bałkanów Zachodnich w ramach zintegrowanego zarządzania bezpieczeństwem wewnętrznym (IISG) na Bałkanach Zachodnich.
- UE i jej państwa członkowskie będą koordynować wysiłki UE w ramach innych dwustronnych, regionalnych i wielostronnych inicjatyw w celu zmniejszenia ryzyka powielania wysiłków i poprawy skuteczności współpracy w dochodzeniach dotyczących przestępstw transgranicznych, zgodnie z konkluzjami Rady z dnia 13 grudnia 2016 r.³⁹.
- UE i jej państwa członkowskie w pełni wykorzystują i tworzą synergię między oficerami łącznikowymi Europolu, którzy mają być rozmieszczeni na Bałkanach Zachodnich, SEESAC⁴⁰ i programowaniem regionalnym w ramach instrumentu pomocy

³⁸ EMPACT – Europejska multidyscyplinarna platforma przeciwko zagrożeniom przestępczymi.

³⁹ W konkluzjach wskazano na „konieczność efektywnej i intensywnej współpracy regionalnej i międzynarodowej, m.in. z Europolem i Eurojustem, bez uszczerbku dla stanowisk państw członkowskich w sprawie statusu Kosowa”.

⁴⁰ Program finansowany w ramach WPZiB, 2017–2019, 6 508 136 EUR.

przedakcesyjnej (IPA) w zakresie „zwalczania poważnej przestępczości na Bałkanach Zachodnich”⁴¹ oraz „pomiaru i oceny przestępczości zorganizowanej na Bałkanach Zachodnich: wspieranie kształtowania polityki w oparciu o fakty”⁴².

Dalsze działania:

- Plan działania na lata 2015–2019 dotyczący nielegalnego handlu bronią palną zostanie poddany ocenie pod kątem jego skuteczności w rozwiązywaniu problemu podaży nielegalnej broni palnej i dużych zapasów broni.
- Cykl polityki UE dotyczącej przestępczości zorganizowanej zostanie rozszerzony, w miarę możliwości tak, aby obejmował region Bałkanów Zachodnich zakresem działań operacyjnych. Należy zaprosić kraje Bałkanów Zachodnich do udziału w konkretnych projektach europejskiej multidyscyplinarnej platformy przeciwko zagrożeniom przestępczymi oraz doraźnie w posiedzeniach Stałego Komitetu Współpracy Operacyjnej w zakresie Bezpieczeństwa Wewnętrznego, w tym również organizowanych wspólnie z Komitetem Politycznym i Bezpieczeństwa, poświęconych omawianiu tych projektów.

Wschodnie sąsiedztwo

Niestabilna sytuacja we wschodniej Europie spowodowała wzrost poziomu nielegalnego handlu bronią palną w różnych krajach tego regionu, m.in. na Ukrainie. Stanowi to znaczące długoterminowe zagrożenie dla bezpieczeństwa zarówno na Ukrainie, jak i w UE. Współpraca między UE a Ukrainą w tej kwestii stanowi zatem przedmiot wspólnego zainteresowania. UE kontynuuje dwustronne stosunki z Ukrainą i innymi państwami w regionie oraz regularnie uwzględnia problem walki z nielegalną BSiL w dialogu dotyczącym kwestii bezpieczeństwa prowadzonym z krajami partnerskimi w sąsiedztwie.

Działania:

- UE i jej państwa członkowskie włączą kwestię walki z nielegalnym handlem bronią palną i BSiL do dialogu poświęconego bezpieczeństwu prowadzonego z krajami partnerskimi w sąsiedztwie, takimi jak Ukraina.
- UE i jej państwa członkowskie ustanowią kanały komunikacji między ekspertami unijnymi i ukraińskimi, wyznaczą punkt kontaktowy w celu zapewnienia sprawnej współpracy, podnoszenia świadomości oraz wymiany najlepszych praktyk i wiedzy fachowej. Określą również potrzeby szkoleniowe i inne środki wsparcia w celu zwiększenia zdolności Ukrainy w tej dziedzinie.
- UE i jej państwa członkowskie będą nadal dążyć do wprowadzenia stałych spotkań technicznych z Ukrainą w postaci obrad okrągłego stołu, aby rozwiązać naglący problem nielegalnego handlu bronią palną oraz zagrożeń związanych z możliwością przejścia takiej broni przez terrorystów lub organizacje przestępcze.

Południowe sąsiedztwo

Przenikanie broni na nielegalny rynek oraz nielegalny handel BSiL przyczyniają się do przedłużania konfliktów zbrojnych, co ma rozległe skutki w regionach takich jak Bliski

⁴¹ IPA 2017–2019, 13 mln EUR: Deutsche Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit (GIZ).

⁴² IPA 2015–2019, 2 mln EUR: UNODC.

Wschód i Afryka Północna. Nielegalna BSiL w tym regionie pochodzi z wielu różnych źródeł, takich jak źle zabezpieczone zapasy czy broń legalnie wyprodukowana i wywieziona z państw członkowskich, która trafiła do nieupoważnionych użytkowników końcowych.

Cykl polityki unijnej na lata 2018–2021 w zakresie poważnej i zorganizowanej przestępczości międzynarodowej obejmuje konkretne działania operacyjne w tych regionach w celu poprawy współpracy w zakresie zwalczania nielegalnego handlu bronią palną. Pogłębiona dwustronna współpraca jest niezbędna, aby skuteczniej przeciwdziałać międzynarodowemu wymiarowi nielegalnego handlu bronią palną w całym regionie. Należy zatem zwiększać koordynację między UE a MENA w tym zakresie, z uwzględnieniem potrzeby unikania powielania działań oraz w celu zapewnienia spójności i koordynacji z istniejącymi inicjatywami wspieranymi przez UE lub przez nią finansowanymi.

Działania na Bliskim Wschodzie i w Afryce Północnej (MENA):

- UE będzie dążyć do zacieśnienia współpracy z **Algierią**, w formie dialogu w sprawie bezpieczeństwa, w zakresie kontroli transferu broni oraz zwalczania nielegalnego handlu bronią strzelecką.
- UE będzie nadal wspierać wysiłki **Tunezji** w zakresie reformy sektora bezpieczeństwa i zarządzania granicami, głównie poprzez specjalny program finansowania, który będzie miał bezpośredni wpływ na kontrolę nielegalnego handlu bronią palną.
- UE będzie wspierać realizację wszystkich inicjatyw mających na celu pogłębienie współpracy z **Marokiem** w zakresie kontroli wywozu broni palnej i produktów podwójnego zastosowania, zgodnie z planem działania UE–Maroko wdrażającym szczególny status⁴³.
- UE będzie w dalszym ciągu udzielać wsparcia **Libanowi i Jordanii** w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej (m.in. poprzez wsparcie reformy sektora bezpieczeństwa oraz wsparcie zintegrowanego zarządzania granicami) oraz w kontroli nielegalnego handlu bronią palną.
- UE będzie w dalszym ciągu zacieśniać współpracę z MENA w zakresie walki z nielegalnym handlem bronią, m.in. przy pomocy programu Euromed Police IV⁴⁴. Ten program regionalny ma na celu wzmocnienie operacyjnej i strategicznej współpracy policyjnej w regionie MENA między organami krajowymi w krajach partnerskich w południowym sąsiedztwie, jak również współpracy z państwami członkowskimi UE (i agencjami UE).
- UE będzie w dalszym ciągu wspierać monitorowanie przenikania broni do nieupoważnionych podmiotów w regionie oraz ocenę ryzyka opartą na danych wywiadowczych, jak również środki przeciwdziałania przenikaniu broni, uwzględniając przy tym pozytywne wyniki projektu iTrace⁴⁵.
- UE będzie nadal wspierać budowanie potencjału lokalnych organów ścigania i sił bezpieczeństwa w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i zarządzania zapasami, niszczenia nadwyżek oraz dokumentowania i śledzenia nielegalnej BSiL.

⁴³ Wspólny wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie stanowiska, jakie ma przyjąć Unia w Radzie Stowarzyszenia ustanowionej przez Układ eurośródziemnomorski ustanawiający stowarzyszenie między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi z jednej strony, a Królestwem Maroka z drugiej strony, w odniesieniu do przyjęcia zalecenia w sprawie realizacji planu działania UE/Maroko wdrażającego szczególny status (2013-2017) (/ * JOIN/2013/06 final – 2013/0107 (NLE)).

⁴⁴ <https://www.euromed-police.eu/>

⁴⁵ <https://www.conflictarm.com/itrace>

Działania w Afryce (Sahel):

- UE będzie wspierać oparte na danych wywiadowczych śledzenie siatek nielegalnego handlu bronią, również poza regionem Sahelu, aby skuteczniej przeciwdziałać zagrożeniu, jakie nadal stwarza dla stabilności regionalnej wpływ na dużą skalę państwowych zapasów w trakcie kryzysów politycznych w **Mali i Libii**.
- UE będzie wspierać budowanie zdolności w zakresie zarządzania i rejestracji broni w **Mali i Libii** w celu usprawnienia systemów zabezpieczania i zarządzania BSiL, w tym zarządzania zapasami broni, niszczenia jej nadwyżek oraz kompleksowych systemów rejestracji broni i systemów jej księgowania.
- UE będzie wspierać zdolności w zakresie śledzenia broni i wymiany informacji w regionie, w tym za pomocą mechanizmów regionalnych, takich jak przepisy dotyczące platform koordynacyjnych przewidziane w konwencji w sprawie BSiL przyjętej przez Wspólnotę Gospodarczą Państw Afryki Zachodniej (ECOWAS), Grupa Pięciu na rzecz Sahelu⁴⁶, Unia Afrykańska i globalne kanały, takie jak baza danych iARMS.
- UE będzie nadal zachęcać do dalszej współpracy sądowej i wspólnych inicjatyw w zakresie bezpieczeństwa granic.
- UE będzie wspierać zdolności odpowiednich podmiotów w zakresie śledzenia, zgłaszania, zwalczania i unieszkodliwiania nielegalnej BSiL oraz wyznaczy misjom WPBiO w tym regionie większą rolę w monitorowaniu nielegalnej BSiL, organizowaniu szkoleń związanych z jej kontrolą, wspieraniu bezpieczeństwa fizycznego i zarządzania zapasami, unieszkodliwianiu nadwyżek, jak również ułatwianiu śledzenia broni i kontroli granic.
- UE będzie szukać możliwości synergii z inicjatywą Unii Afrykańskiej dotyczącą broni (*silencing the guns*)⁴⁷, deklaracją z Bamako w sprawie nielegalnej BSiL przyjętą przez Radę Ministrów Unii Afrykańskiej w 2000 r.⁴⁸ oraz strategią Unii Afrykańskiej na rzecz walki z BSiL przyjętą w Lomé w 2011 r.⁴⁹.
- UE zwiększy swoją zdolność do koordynacji działań podejmowanych wspólnie z innymi darczyńcami w zakresie kontroli BSiL w regionie.

Ameryka Północna i Południowa

Działania w obu Amerykach:

- UE zbada możliwości synergii z odpowiednimi krajami i organizacjami regionalnymi w obu Amerykach w celu ograniczenia nielegalnego rozprzestrzeniania BSiL i nielegalnego handlu tego rodzaju bronią, a także w celu ograniczenia przemocy

⁴⁶ <http://www.g5sahel.org/>

⁴⁷ <https://issafrica.org/pscreport/uploads/AU%20Roadmap%20Silencing%20Guns%202020%20pdf%20en.pdf>

⁴⁸ http://www.un.org/en/africa/osaa/pdf/au/cap_smallarms_2000.pdf

⁴⁹ <https://www.unrec.org/docs/Strategy%20Final.pdf>

zbrojnej i aktywności przestępczej⁵⁰.

⁵⁰ W badaniu UNODC z 2013 r. wskazano, że w 2012 r. niemal pół miliona osób (437 000) na całym świecie straciło życie w wyniku umyślnych zabójstw. Ponad jedna trzecia tych zabójstw (36 %) miała miejsce w Amerykach. Prawie połowa wszystkich ofiar jest w wieku 15–29 lat, a broń palna jest szczególnie rozpowszechniona w tym regionie: dwie trzecie (66 %) zabójstw popełniono z jej użyciem.

3. DZIAŁANIA NASTĘPCZE I WNIOSKI

W niniejszym wspólnym komunikacie przedstawiono szereg kwestii umożliwiających wspólne rozumienie problemu i wspólną unijną perspektywę pozwalającą ustalić sposób działania w obliczu zagrożenia nielegalną bronią palną i BSiL oraz amunicją do tych rodzajów broni. Przedstawiono w nim również działania, które mają zostać podjęte przez UE i jej państwa członkowskie na terytorium UE, a także propozycje współpracy i pomocy w zakresie kontroli BSiL w krajach sąsiadujących z UE i na całym świecie.

Komisja i Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa zwracają się do Rady o przyjęcie strategii UE na rzecz zwalczania nielegalnej broni palnej oraz broni strzeleckiej i lekkiej (BSiL) oraz amunicji do tych rodzajów broni, która to strategia dotyczy zarówno broni palnej do użytku cywilnego, jak i broni klasy wojskowej, w celu znalezienia kompleksowej odpowiedzi na to zagrożenie, w oparciu o kwestie przedstawione w niniejszym wspólnym komunikacie.

ESDZ i Komisja będą przedstawiać roczne sprawozdania z postępów w realizacji tej strategii.